

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sacrum Sanctuarium Crucis Et Patientiae Crucifixorum Et Cruciferorum

Bivero, Pedro de

Antverpiæ, M.DC.XXXIV.

Sacri Sanctuarii Appendix De Septem Extremis Verbis Christi Morientis,
Oraculis E Cruce Editis, In Gratiam Extreme Laborantium Et Morientium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47616](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47616)

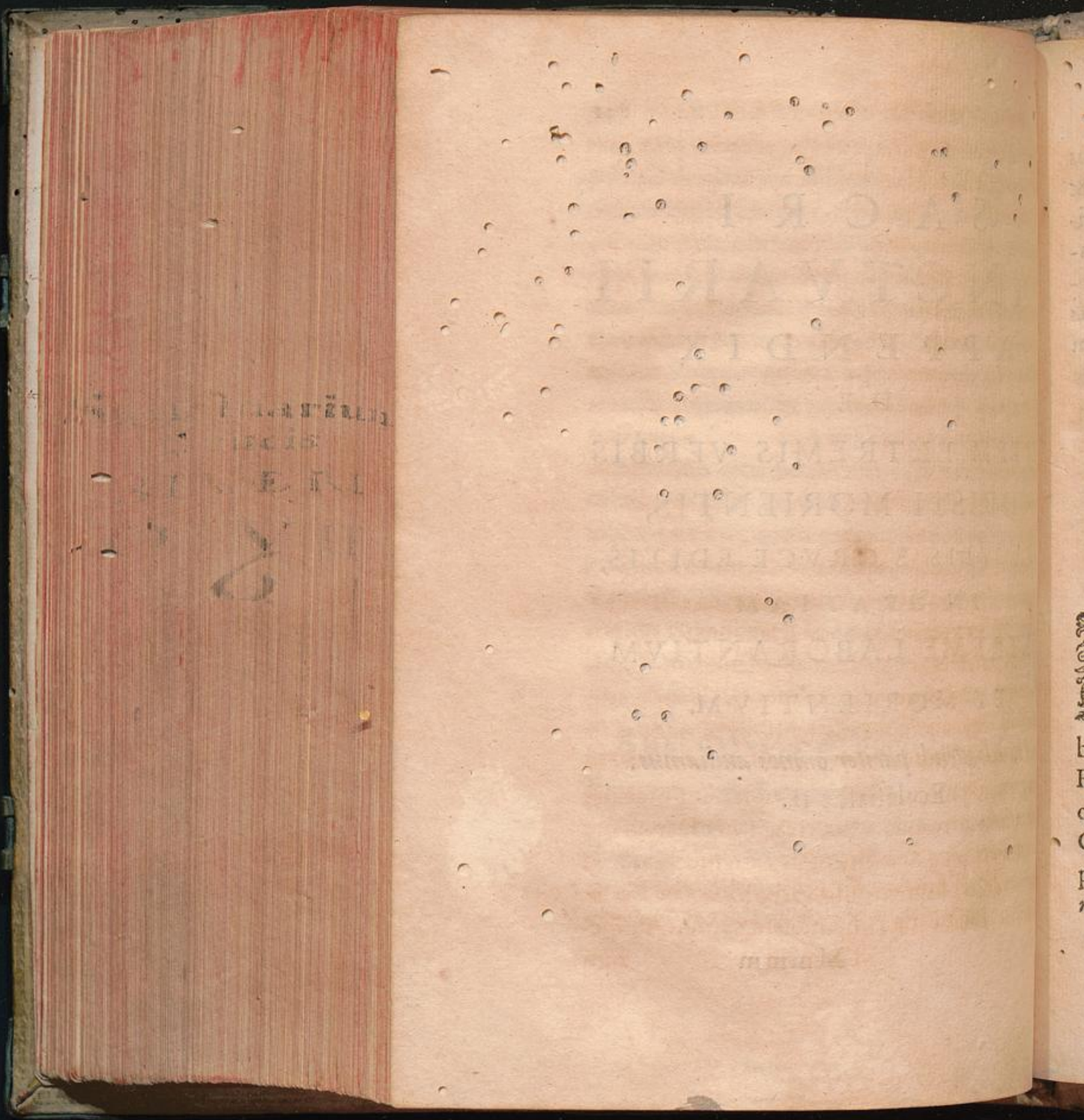
SACRI
SANCTUARI
APPENDIX

DE
SEPTEM EXTREMIS VERBIS
CHRISTI MORIENTIS,
ORACVLIS E CRUCE EDITIS,
IN GRATIAM
EXTREME LABORANTIUM
ET MORIENTIUM.

Finem loquendi pariter omnes audiamus.

Ecclesiastæ 12.

Mmm

Secundum mensuram regule Patientia
Septem verba Christi morientis.

EXTREMA verba, quæ languentes & morientes locuti sunt viri sancti in omnibus & singulis imaginibus Sanctuarij, oracula sunt languentibus ac morientibus; septem autem verba, quæ affixus crucis lecto Rex gloriosus pronuntiauit, sacratiora sunt oracula, quæ perfecta ac coronata Patientia sacra Deo ex ore Crucifixi excipit, & excipere in extremis homines patientes docet. Septem sunt verba *secundum mensuram regule*, cuius vel ipsa figura septenarium numerum ^{2. Cor. 10, 17.}

M m m m 2 rum

rum efficit. Cultor ergo Sanctuarii extremè laborans
& moriens, si cupit morti CHRISTI conformari
configurari, monendus est, & monetur in hac
gie Patientiæ, vt septem oracula CHRISTI morien-
tis sibi dicta & data consideret, vt *quæ desunt* per-
nibus CHRISTI, in corpore suo perficiat: Patiens
quippe coronata *opus perfectum habebit*, postquam
deficientis Solis iustitiæ septem radiis tacta fuerit
illuminata.

Colof. 24.
Iacob. 1, 4.

ORACVLVM I.

Régis gloriosi languentis & morientis.

Luca 23, 34.

*Pater, dimitte illis: non enim sciunt
quid faciunt.*

Dispositio
pro mortis
conflictu
remissio
iniuriarum.

Optimum oraculum est, cum quis laborat
& aegrotat extremè, componere cum aliis hostibus,
vt liber & expeditus cum dira morte decernat
Rex, qui non minùs necessarium, quàm hostis
potentem habet, prouocatus ac lacesitus, si potest
pacem cum aliis tractat, & agit vt omnes suas en-
rat vires in eum, cuius congressum & prælium de-
tractare minimè licet. Hostis non minùs necessarius
quàm

quàm potens mors est : necessarius quidem , quia
statutum est hominibus semel mori ; potens verò , quo-^{Heb. 9. 27.}
 niam æquo pulsat pede , ac simul deiicit *parpe-*
rum tabernas , Regumque turres . Cum tali hoste
 componere voluerunt perditæ vitæ homines apud
 Isaiam , sed frustra . Propter hoc audite verbum Domini ^{Isai. 28.}
virii illusores , qui dominamini super populum meum , qui
est in Ierusalem . Dixistis enim : Percussimus fœdus cum
morte , & cum inferno fecimus pactum . Flagellum inun-
dans cum transferit , non veniet super nos ; quia posuimus
mendacium spem nostram , & mendacio protecti sumus .
 Fœdus absque dubio fictum ; proinde asserit Deus : ^{Isai. 28.}
Delebitur fœdus vestrum cum morte , & pactum vestrum
cum inferno non stabit : flagellum inundans cum transie-
rit , eritis ei in conculcationem . Satius illis fuisset si non
 cum morte , vtpote necessario hoste , sed cum ad-
 uersariis suis pacis fœdus iniissent . Fecit hoc CHRIS-
 TVS , qui veniam pro crucifigentibus se precatus
 est , & morti inimicæ dixit : *Ero mors tua ô mors . Et* ^{Osai. 13.}
quidem mors & vita duello conflixere mirando , mira-^{14.}
 bilemque victoriam de morte Rex gloriosus sibi &
 nobis comparavit .

Hæc gloriosa victoria non gratis datur , sed emi-
 tur iniuriarum remissione , quemadmodum duæ fe-
 minæ veteri Davidi vaticinatæ sunt . Vaticinata est

Abigail, quod, si David vindictam non sumeret de Nabal, futurus esset in numero Heroum, qui tantam de morte victoriam agerent & celebrarent. Hic

1. Reg. 25, est illud vaticinium: *Faciens faciet Dominus tibi domum*

28. *no meo domum fidelem, quia praelia Domini, domus in*

tu praeliaris: malitia ergo non inueniatur in te omnibus

diebus vite tue. Si enim surrexerit aliquando homo persequens

te, & querens animam tuam, erit anima domus

mei custodia quasi in fasciculo viuentium. Idem ipse

promisit Regi mulier illa Thecuana, cuius opus

usus est Ioab, vt inductus ab ea David parceret Achis-

saloni, & cum ab exilio reuocaret. Sapienter factum

2. Reg. 14, ait: *Quare cogitasti huiusmodi rem contra populum Dei*

13. *& locutus est Rex verbum istud, vt peccet, & non reuocet*

eiectum suum? Omnes morimur, & quasi aqua bibimur

in terram, quae non reuertuntur. Omnes itaque

ô Rex, morimur: & cum tantum ac tam validum

hostem habeamus, vt illum superemus, & numero

triumphatorum adscribamur, de sumenda victoria

cogitare missimè debemus, sed potius de agenda

compositione eum iis qui nobis iniuri sunt propere

iniurias & contumelias, quas nobis immeritis intulerunt.

Edoctus iis vaticiniis faustam ac beatam promeruit sibi Rex mortem, quam omnino infaultam

& miserandam se meritum ingenuè fatebatur.

vind.

vindicaret iniurias : Domine Deus meus in te speravi, ^{Psal. 7, 2.}
 saluum me fac ex omnibus persecuentibus me, & libera
 me. Nequando rapiat, vt leo, animam meam, dum non est
 qui redimat, neque qui saluum faciat. Domine Deus meus,
 si feci istud, si est iniquitas in manibus meis : si reddidi re-
 tribuentibus mihi mala, decidam meritò ab inimicis meis
 inanis. Persequatur inimicus animam meam, & compre-
 hendat, & conculcet in terra vitam meam, & gloriam
 meam in puluerem deducat. Bonam sibi mortem opta-
 bat & postulabat, & ne gratis illam haberet, iniu-
 riarum illatarum sibi condonationem præsentabat.
 Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. & hoc ^{Psal. 115,}
 pretio emendam & acquirendam CHRISTVS in ^{15.}
 cruce ostendit, & illam vterque Apostolus Iacobus
 & Primicerius Martyrum Stephanus feliciter mo-
 rientes postea mercati sunt.

Hæc vis, hæc virtus huius Dominici oraculi,
 quod pessimus seruus non exceperit, nec pro se acce-
 pit, & propterea traditus est tortoribus, vt in mor-
 bo & morte eum grauitè premerent & torquerent.
 Remiserat ei Deus decem millium talentorum de-
 bitum, & post remissionem, egressus seruus ille, inue- ^{Matth. 18,}
 nit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum dena- ^{28.}
 rios, & tenens suffocabat eum dicens : Redde quod debes.
 Et procidens conseruus eius, rogabat eum, dicens : Patien-
 tiam

tiam

tiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem voluit
sed abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet
debitum. Videntes autem conserui eius quae fiebant, con-
stati sunt valde: & venerunt, & narrauerunt Domino
suo omnia quae facta fuerant. Tunc vocauit illum dominus
suus, & ait illi: Serue nequam, omne debitum dimisi
tibi quoniam rogasti me: nonne ergo oportuit & te miserum
conserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus
minus eius tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet
vniuersum debitum. Sic & Pater meus caelestis faciet
vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus
vestris. Caelestis Pater tortoribus tradet inimicos
& ultorem, id est, doloribus acerbissimis morbo-
rum mortis & inferorum, qui acceptas iniurias mi-
nimè condonauerit. Monendus igitur aeger, vt
velit languere cum CHRISTO & mori, more CHRIS-
TI clamantis è lecto crucis, Pater, dimitte illi, qui
nesciunt quid faciunt, ex corde iniurias remittens
inimicis preces & supplicationes offerat.

Luc. 23,
34.

ORACVLVM II.

Regis gloriosi languentis & morientis.

Lucæ 23, 43.

*Amen dico tibi : Hodie mecum eris
in paradiso.*

Bonus latro crucis lecto affixus erat, & cum <sup>Confessio
Enoratio.</sup> doloribus magis peccatorum quam tormento-
rum premeretur, languentem & pro se morientem
CHRISTVM rogat, *Domine memento mei cum veneris* ^{Luc. 23,}
in regnum tuum. Respondit roganti CHRISTVS: *Amen* ^{42.}
dico tibi : Hodie mecum eris in paradiso. Magnum hoc
oraculum est, non solum crucifixo latroni, sed et-
iam agrotis destinatum ac dedicatum, in quo satis
elucescit, quam largus & promptus sit CHRISTVS
Dominus, vt beneficiat iis qui eius implorant
opem, cum in extremis versantur. Acquiescit in
hunc locum Ambrosius: *Plus Deus tribuit quam ro-
gatur. Ille rogabat, vt memor sui esset Dominus cum ve-
nisset in regnum suum; Dominus autem ait, Amen amen
dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Vita enim est es-
se cum CHRISTO, quia vbi CHRISTVS, ibi regnum.*
Accedit Augustinus agens de tertia Feria Paschatis:

Nnnn

Latro

Latro attendens merita sua, non dixit, Memento mei, cum liberis me hodie; sed, cum veneris in regnum tuum, tu memor mei esto, si mihi tormenta debentur vel quod si veneris in regnum tuum. Et ille: Non te differo, tam fidei hodie reddo quod debeo. Torquebatur itaque reus, ut proferret veritatem, qua semel prolata non agitur. Deum de punitione delinquentis, sed de premio paradisi debito confitenti. Non procedit in iudicium, qui torquet ut extorqueat veritatem, facitque reum plecit, cum Deus fatentem bonum latronem absoluerit, & regno suo donauerit. Nouerit æger, cum in lectulo doloris decumbit, expetitum se torturæ, ut veritatem loquatur. Quod si Deus reum confitentem habuerit, sciat non de ipsius damnatione, sed potius de absolutione & remuneratione tractari. Nouerat conditionem Dauid Ezechias Rex & æger: qui cum esset lecto afflicto, declarauit veritatem, declarandam & exponendam cunctis ægris prædicauit. *Viuens viuens ipse confitetur tibi, sicut & ego hodie: pater filiis notam faciet veritatem tuam. Domine saluum me fac, & Psalmos nostrum cantabimus cunctis diebus vite nostræ in domo Domini.* Postquam veritatem aperuit, ait rex: *Domine saluum me fac;* ait latro, *Domine memento mei cum veneris in regnum tuum.* ait CHRISTVS: *Hodie mecum eris in paradiso.*

Isai. 38
19.

radiso. Non distulit CHRISTVS præmium, com-
plens ipse quod in Prouerbiis præscripserat, *Ne dicas* PROV. 3.
amico tuo, Vade, & reuertere, & cras dabo tibi, cum 28.
statim possis dare.

Proximum morti & iudicio Dei ægroꝝum con-
fessorem professoremque veritatis Sermone de Pas-
sione Domini alloquitur in hæc verba Iustinianus:
Prædonis huius Sancti, ô Catholica veritatis professor,
imitare exemplum, antequam venias ad iudiciam. Corde
pendenti Domino assiste humiliter, fideliter pete, illumque
deuotè alloquere, & dic, Memento mei non tantum vt ve-
niam in regnum tuum, verum etiam vt doctoribus compa-
tiar tuis, tuæque communicem passioni. Incongruum est
nempe, vt te patiente & languente, te moriente, ego à
cruciatibus illæsus efficiar, potissimè cum sim tui causa mœ-
roris. Ego enim sum qui deliqui.

Excitat ad eandem confessionem animam ægro-
tantem, & pænè iam deploratam Augustinus Ser-
mone in Parasceue: *Quemadmodum Medicum tunc ma-*
ximè admiramur, cum viderimus eum diffidiles hominum
valetudines, mortisque pericula medendi arte curantem;
ita & CHRISTVM admirari iustum est, quando insana-
bilia viderimus corporibus & mentibus curat, quando pu-
blicanum & meretricem ad tantam sanitatem perducit, vt
etiam calo dignos ostendat. Et quid tali dignum quiete ege-

rat hitro, vt post crucem, quam meruerat, repente paradiso dignus iudicaretur? Vis breuiter dicam virtutes eius? Quando Petrus negauit deorsum, tunc ille confessus est sursum. Quantum conueniat ægrotis in præteriti boni Latronis meditatione & confessione veritatis auctor est ipse Augustinus, qui agens de infirmorum visitatione, dicit: Latronis illius in Euangelio quæ re nobis tam venerabiliter recensita confessio est? Quibus eleemosynis, quibusve operibus, vel orationibus respondit mi IESU benignissime quasi iureiurando, Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso, nisi fidei sue orationis breuissimæ, Memento mei Domine dum veneris in regnum tuum? Dico itaque omnibus, dico tandem confitentibus dico confessis & consulentibus, ne confessi desperent, ne sacerdotes post mortem aliquos ligent: imò cum suo IESU dicant, Soluite eum, & sinite abire.

Ioan. II,
45.

Hæbeat Deus confitentem reum, & ægrum simul orantem cum Ephræm Sermone Ascet. de Vita monastic. Ostende in me indignum peccatorem, Domine ineffabiles diuinae clementiæ tuæ diuitias: meque latronem illius fac consortem ac socium, qui per vnum verbum secundæ paradisi virentia consecutus est, idque obtinuit quod perfectis quibusque repromissum est: ita deprecor, benignissime ac misericordissime Domine, qui solus absque peccato es, immaculatus & incontaminatus, ineffabilem

me tuam benignitatem ac misericordiam effunde, et grata, ut omnes diligentes te, heredes regni tui efficiamur, tuamque gloriam contemplantes, bonitatem tuam semper adoremus, dicamusque cum iucunditate uno pariter ore cuncti, qui immensam atque ineffabilem illam tuam promeruimus cernere pulchritudinem: Gloria Patri qui creauit nos, Gloria Filio qui saluauit nos, Gloria Spiritui sancto qui renouauit nos.

Monendus est æger, qui peccatis suis oneratus de impetranda venia desperat, ut memor sit boni Latronis, cuius pœnitentia fera non fuit, quia vera. in cuius rei confirmationem affert exemplum Cæsarius lib. II. Miles quidam sceleratissimus ab inimicis suis captus est & occisus. Qui cum moreretur, verba eius extrema fuerunt, *Domine miserere mei*. In eius morte obsessus liberatus est, ad quem postea rediit: & cum solito atrocius eum vexaret, rogatus & coactus respondere, quare sic crudeliter ageret, responsum dedit: Multi congregati sumus in morte illius militis, sed quia nihil obtinuimus, amplius in hoc modico vasculo me vindico. Requisitus de causa subiecit. Tria tantum, heu! verba moriens protulit, propter quæ potestatem nostram euasit. Concludit Cæsarius: *Ecce huic prædoni ob inuocationem diuini nominis sicut latroni in cruce tormentum ver-*

sum est in martyrium. Annuit Cæsar Apollonius
deim: In hoc exemplo satis considero, quod pœnitentia
ra numquam sit sera.

ORACVLVM III.

Regis gloriosi languentis & morientis

Matth. 27, 46. Marc. 15, 34.

Pfal. 21, 1. *Eli, Eli, lamma sabachthani? hoc est, Deus meus
Deus meus, ut quid dereliquisti me?*

Confiteus.

HOc oraculum affecuti minimè sunt, qui, cum
languidus affixus cruci in has voces prorup-
set, clamauerunt ipsi, *Eliam vocat iste, sine, videamus
an veniat Elias liberans eum.* Et quidem ut languens
& iam moriens percipiatur, dum loquitur tantum
mysterium, attentione opus est, quam, dum lo-
queretur CHRISTVS, pro se vel ab ipso Deo Patre
humiliter postulabat, cum ait, *Deus meus, Deus
meus, ut quid dereliquisti me?* Recitat CHRISTVS ve-
ba Psalmi 21. quæ sic transfert ac refert S. Basiliscus
Deus Deus meus, attende mihi, quare dereliquisti me?
Explicat ille: *Cum ligno crucis affixus esset. Romanus
hac usus est voce dialecto Hebræa. Dicit autem ista Dom-
nus CHRISTVS tamquam primitia humane nature*

tota natura, Porro ergo CHRISTVS totius nature languores simul & dolores dixit Patri: *Deus Deus meus accende mihi*, qui primitias non gaudiorum, sed mœrorum ac dolorum tibi offero. *Vt quid dereliquisti me?* dereliquisti me extrema tormenta pati, & instar currentis aquæ vitam meam diffluere, *sicut aqua effusus sum*. Legimus apud Birgittam lib. 4. ^{psal. 21. 15.} cap. 7. mirabile fuisse spectaculum in CHRISTO languente, cum præfata verba protulit, *Postquam dixit, Deus Deus meus, vt quid dereliquisti me? tunc color mortis accessit, cum cor prope scissionem esset, totum corpus eius contremuit, & tunc barba eius super pectus eius cecidit.*

Solet æger in lecto doloris iacens in eum reduci statum, vt similis sit descendentibus in lacum, totus desolatus & afflictus, desertus & derelictus quodammodo à Deo ipso; tunc meminerit CHRISTI Domini clamantis è cruce pro se: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?* Similis erat tunc morientibus CHRISTVS æger, & tenerum eius cor non solum pro passione quam subibat, sed etiam præ compassione qua tangebatur in eos qui similia tollerent, propè scindebatur & disrumpebatur. Cum eas mortis angustias patiatur miser infirmus, patientem & compatientem simul sibi consideret piissimum

sinum crucifixum, ut & in eius consortio extremas afflictiones ac desolationes subire & tolerare queat.

Solet ager in laborioso hoc statu constitutus, licet animosus sit, & benè de sua salute fidat, trepidare, & toris artubus contremiscere. Memor crucifixi fit, cuius totum corpus contremuit, cum clamant *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Et quidem S. Ephræm, dum pium suum conderet tectamentum, ageretque iam animam, mirum in modum pauebat, & dicebat: *Quid igitur? plorémne? non est qui attendat? Clamémne? at ubi est qui me excipiat? Hei mihi? ab increpatione iudicij expectatio mea grauis.* Hic ipse prænotauerat de morte vniuersitatis que agens, magnum & occultum esse mortis arcum prorsus inenarrabile & formidabile. *Horrenda & formidabilia sunt,* Ephræm loquitur, *qua tuorum anima subibit: sed nemo nostrum ea nouit nisi solum qui illuc permeauerunt, nisi soli qui illuc præcesserunt, nisi soli qui ibi periculum eorum fecerunt. Non vides apud fratres morientes, animamque agentes, quibus assidemus, quam terribilia tunc eis accidere cernantur? quo pacto corripiantur, quomodo perturbentur? & quo pacto suspirent? non vides eos sudoribus frigidos, & amarulentos instar thessaloniarum in agro: quomodo oculos huc illucque retorqueant, quomodo alij dentibus strideant, quomodo torpescant & expirant?*

nescant, tumultuarioque agant: & quo pacto multi etiam
 capillos suos euellant, quo pacto ex lecto exiliant, fugere
 volentes licet nequeant; videntque ea quæ numquam prius
 viderunt, & audiunt à potestatibus quæ numquam antea
 audierunt, & patiuntur quæ numquam aliàs passi sunt;
 quærentes qui eos redimat, & nemo est qui liberet; requi-
 rentes socios, & nemo est qui ipsos comitetur; requirentes
 aduocatos & patronos, & nemo qui ausit. Quos aspicien-
 tes, tunc contremiscimus & plangimus, tenentesque eo-
 rum manus salutamus atque complectimur, lacrymis irri-
 gantes. Sudorem vultus detergimus, & oculos eorum sic-
 camus: linguam æstuantem aqua madefacimus & refrige-
 ramus. Aurem nostram ori eorum admouemus, ut tenues
 saltem atque subtiles eorum voces exaudiamus. Deinde in-
 terrogamus, dicentes: Quomodo te ipsum nunc sentis? No-
 li timere: benignus est Deus.

Noli, inquam, timere: benignus est Deus, qui
 similia passus in cruce illud edidit oraculum, Deus
 meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? tunc ipse ti-
 muit & pauit, & tunc barba eius super pectus eius ceci-
 dit. Virilis barba, signum virtutis est. Cecidit vir-
 tus humana, & extulit se diuina vis. Virtus in in-
 firmitate perficitur. Vnde & infirmus CHRISTVS
 cum Psalm. 21. clamasset, Deus Deus meus, vt quid
 dereliquisti me? non multò post subiungit, Qui time-

Oooo tis

658 SACRI SANCTIARI APPENDIX
tis Dominum, laudate eum; uniuersum semen Jacob
rificate eum. Timeat eum omne semen Israel, quoniam
spreuit; neque despexit deprecationem pauperis. Nec au-
tit faciem suam à me: Et cum clamarem ad eum, exau-
uit me. Ergo qui sic constitutus est, dicat Deo: De-
telsne, Deus meus, spernere vocem clamantis,
confugientis ad te? Nonne tu ille, qui dixisti: Cla-
mabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in
bulatione?

psal. 135.

ORACVLVM IV.

Regis gloriosi languentis & morientis.

Ioan. 19, 26.

Cum vidisset ergo IESVS matrem, & discipulum
stantem, quem diligebat, dicit matri suae
Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit disci-
pulo: Ecce mater tua.

Subsidium
B. Mariae.

CHRISTVS in summis doloribus erat, & con-
stenderet quàm parum esset de suarum gra-
uitate poenarum anxius & sollicitus, de negotiis
agebat. Summum hoc negotium erat, vt mater
eius quem diligebat, discipuli curam haberet. Au-
ctor est Cyrillus lib. 12. in Ioan. cap. 34. Prouidit

tri, quasi parum de magnitudine doloris curaret. Nam, etsi
 acriter patiebatur, erat tamen impassibilis. Non curabat
 acerbo dolore Filius, curabat piissima mater, quæ
 iuxta lectulum ægrotantis tota sollicita & anxia præ-
 stò erat, & ad omne languentis obsequium parata
 stabat. Accedit Ambrosius lib. 10. in Lucam cap. 23.
*Stabat Mater cum studio pietatis, quæ sua pericula post-
 haberet. Stabat ante crucem, & piis spectabat oculis Filij
 vulnera, quia expectabat non pignoris mortem, sed mun-
 di salutem. Aut fortasse, quia cognouerat per Filij mortem
 mundi redemptionem, aula regalis putabat se & sua mor-
 te publico muneri aliquid addituram. Sed IESVS non ege-
 bat adiutore ad omnium redemptionem, quia dixit: Factus* Psal. 87, 6.
*sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber. Susce-
 pit quidem matris affectum, sed non quasiuit hominis au-
 xilium. Quod offerebat auxilium transfudit in Ioan-
 nem CHRISTVS, cum ait, Mulier, ecce filius tuus.
 Tua ope & opera ego non egeo, eget Ioannes infir-
 mus, quem ego sub tua cura atque tutela constituo,
 vt maternè cum illo agas. Dicitque deinde Ioanni,
 Ecce mater tua, quæ in laboribus & infirmitatibus* Ioan. 19,
tuis præstò erit & assistet, impendetque suum au- 27.
*xilium & subsidium. Accepit eam discipulus in sua, &
 priori matri suæ renuntiavit. Fons & origo morbo-
 rum & dolorum, & simul mortis, est parens huma-*

Iob 14. na. Homo natus de muliere, breui vivens tempore, reputatur multis miseris. Quasi flos egreditur, & contrahitur & fugit velut umbra. Prouidit pius Deus de morte Ioanni, quæ est salus infirmorum, & refugium morientium.

De MARIA communi matre ægrotantium & migrantium prouidit CHRISTVS Ioanni, qui non ex martyrio sibi inflictio à Domitiano, sed postea obiit ex naturæ infirmitate. Et quidem Ioannes Apostolus non solum priuatam, sed etiam publicam personam agebat, vt vnusquisque languentium & morientium loco matris sacram MARIA quærat, habeat, & colat. Verè mater infirmorum est, quæ & illorum curam habet. Vnde apud Cæsarium lib. 7. cap. 8. cum essent duo sibi addicti pauperes in Xenodochio ægrotantes, dixit Administratori: *Bone pater, vide vt diligentia ac custodia adhibeatur illis duobus pauperibus, quia in periculoso statu sunt.* Verè mater infirmorum est, quæ & visitat ægros suos, quemadmodum cap. 13. idem Cæsarius testatur. Intempesta enim nocte visa in monasterio lectos infirmorum perlustrans, & dormientibus benedicens. Verè mater infirmorum est, & simul salus eorum. Nobilis vir Otto, sicut cap. 23. commemorat idem Cæsarius, duplici laborabat infirmitate, febre videlicet

cet & fistula: & cum eo deuenisset, vt exhalare iam
 animam, ecce beata Virgo MARIA, quam inuoca-
 uerat, associata Filio adfuit, & interpellans pro æ-
 groto, *Fili*, inquit, *da mihi puerum istum*. Qui respon-
 dit: *Tuus sit*. Ad quod verbum innox cœpit ægrotus
 iam semimortuus respirare atque confortari, & sibi
 de salute gratulari. Verè mater infirmorum est, quæ
 infirmis iam deploratis iniungit remedia salutis,
 nec horret eorum scabiem & squallorem. Testis mi-
 hi sit apud eundem auctorem cap. 15, Adam, Sacer-
 dos & monachus, qui ab infantia sua scabioso ca-
 pite laborabat, nec poterat vlla medela sanari. Hic
 totus erat obsequio Mariano mancipatus: nec Vir-
 go defuit, quæ aliquando in Sacello suo apparens
 squallido ægro, *Bone puer*, ait, *quare non adhibetur cu-
 ra capiti tuo?* Respondente verò Ottone, *Domina, sa-
 tis circa me laborauerunt amici tui, sed nihil profecerunt;*
 subiunxit illa: *Nosti quæ sim?* Cui cum diceret, *Non,
 domina;* respondit: *Ego sum mater CHRISTI, & Do-
 mina huius Oratoriij, quia mei memoriam solitus es habe-
 re, ego tibi curam adhibeo. Recipe fructus ligni fusilis, &
 fac tibi hodie ex eo lauare caput tribus vicibus ante Mis-
 sam, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, sta-
 timque curaberis.* & adiecit: *Ad me accede Adam. quod
 & fecit. Flectenti coram se genua ait: Ab hac hora vs-*

Oooo 3

que

que ad diem mortis tue non dolebis capite. Veritatem
 doctorum postea probauit euentus. Nouit & ipsa non
 solum coniungere medicinas, sed adiungere & appli-
 care remedia, quemadmodum eodem lib. cap. 41
 recensetur. Cum feruens in obsequio Virginis virens
 sanctimonialis, dum genua flecteret, tibiam lesi-
 set ac vulnerasset, visa est in somnis adstare B. MA-
 RIA pyxidem vnguenti portans in manu sua, im-
 missisque digitis accepto vnguento perungere vni-
 neratam tibiam, quam & sanauit, tanta suauissimi
 odoris relicta fragrantia, vt & ipsa mirabilis esset,
 miraculum patratum euulgaret.

Verè mater emigrantium Virgo MARIA est, que
 vel in ipso mortis agone redire facit morientes. Con-
 firmat hoc ipsum Cæsarius lib. 7. cap. 41. & quidem
 exemplo Religiosi morientis, qui in ipso mortis ar-
 ticulo ridere cœpit. & rogatus quid ita faceret, re-
 spondit: *Cur non rideam? ecce Domina nostra presens
 est, & iam animam meam suscipiet.* Addit Auctor: *Re-
 getur mihi in isto versiculus Poëta impletus, Incipe puer
 risu cognoscere matrem. Puer erat purus, paruus
 mansuetus. Haud dubie, quin beata Virgo morientis ma-
 ternos exhibuerit gestus, quia non risum sed erimorum
 vultus excitat seuerus.* Hæc magnanima mulier est,
 cui conuenit illud elogium, *Ridebit in die non*

Proth. 1,
 25.

& eodem mortis die docet ridere filios, quorum vnus religiosus ille miles erat, de quo cap. 57. eiusdem libri. Hic enim cum in extremo mortis certamine mira lætitiæ & exultationis cordis & animæ signa dedisset, examinatus, lætus totus & alacer ait: *Quare non gaudeam? ecce Domina nostra sancta MARIA hęc presens est, & hęc mihi dixit: Nunc, quia reliquisti uxorem, & filios, & omnia tua propter honorem Filij mei, periculis te exponens, ego benè & plenè retribuam tibi. quin statim exclamauit: En video cælum apertum, & in eo sedem mihi preparatam, ad quam celerius sum ascensurus. Mox oleo inunctus, sacroque Viatico inunitus, animam suam deposuit apud MARIAM.*

Maria mater gratia,

Dulcis parens elementia,

Tu nos ab hoste protege,

Et mortis hora suscipe.

Benè Bernardus Serm. 2. de Nuptiis: *MARIA si piè à nobis pulsata fuerit, non deerit necessitati nostræ. quoniam misericors est, & Mater misericordia.*

ORA-

ORACVLVM V.

Regis gloriosi languentis & morientis.

Ioan. 19, 28.

Postea sciens IESVS quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit
Sitis.

Sitis im-
mortalis-
tatis.

Argumentum summi doloris erat haud dubie illa sitis ardentissima, quam languidus CHRISTVS patiebatur, ut aduertit Cyrillus lib. 12. in Ioannem cap. 35. Sanctissima caro CHRISTI naturaliter patitur: multis enim ac variis doloribus exsiccata, siti torquetur. Multum enim possunt dolores ad commouendam sitim: innatum enim calorem exagitant, vel quod in profunditate humidum est, & igneis ardoribus dolentis visceribus vrunt. Totus sitibundus agrotus, meminerit morientis CHRISTI, qui pro salute nostra sitim acerbissimam subire dignatus est. Quod si iucundus potus negetur afflicto agro, & amaræ potiones ministrantur, in eum statim deuenit, ut similis sit CHRISTO, cui perfidi ministri pro grato & iucundo potu acetum amarum & acerbum attulerunt. Similis CHRISTO Bernardus, qui cum esset deple-

tus, dira siti vexabatur, & si parum in potu sumendo excessisset, mirum in modum angebatur. Testatur in Epistola postrema, quam dictante ipso, scribi voluit ad Arnoldum Bonæ vallis Abbatem. *Defectus stomachi, ferè totum quod patior est. Frequenter & in die & in nocte exigit confortari modico admodum qualicumque liquore. Hoc parum quod dignatur admittere, non sine graui molestia sumit: sed timet grauiorem, si se vacuum omnino dimiserit. Quòd si plusculum quid interdum admittere acquiescat, id grauissimum.*

Sitiebat CHRISTVS non tant bibere, quàm iam viuere immortalem corporis vitam: appetebat resurrectionem, vt lib. 10. in Luc. cap. 33. interpretatur Ambrosius, apud quem vitæ mortalis symbolum acetum est. Erat itaque humana vita instar vini generosi, antequam vitaretur & corrumpetur, post vitiosam corruptionem in acetum amarissimum versa est. Tunc maximè apparet, cum æger vitam absoluit, & acetum mortalitatis exhaurit. Hic status Ezechix Regis cum diceret: *Recogitabo tibi annos* ^{Iſai. 38,} *meos in amaritudine animæ meæ.* & rursus: *Ecce in pace* ^{15.} *amaritudo mea amarissima.* Cum factus est Deus homo, vitam amaritudine plenam cepit, in cuius rei testimonium acetum, non vinum, æger in cruce sumpsit, vt idem Ambrosius notat. *Acetum itaque bibitur,*

P p p p

bitur,

666 SACRISANCTVARI APPENDIX
bitur, vinum cum felle non bibitur: non quia felle
quia admixta vino amaritudines recusantur. Nam
amaritudines vite nostre pro corporis conditione
Cum ergo extremè laborans infirmus corde, & ni-
mo amaro est, vt tædeat iam ipsum viuere, acimi-
niam aceti percipit; & more CHRISTI vinum cum
felle mixtum recusat, amat purum & nitidum, su-
ue atque iucundum vinum resurrectionis, cuius pu-
ceritati, sicut concludit Ambrosius, non debuit ama-
tudo misceri, vt ostenderetur sine amaritudine futura
mortalitas resurgentiũ. Nec quidem humanam
tam pertæsus, sitiebat resurrectionem CHRISTI
affixus cruci, quandoquidem, si Patri cælesti
cuisset, adhuc duriora subire paratus erat. Audi-
mus Laurentium Iustinianum Sermone de Passione
Domini: Numquid sitit satietas? Sititne, qui sitientium
ardoribus refrigerium præstat? An vita fons sitire volentium
Potest, inquam, quia vult. sitit utique pereuntium
lutem, animarumque diuinum sitit honorem, inebriat
amaritudine adhuc duriora sustinere desiderat. In
sitit charitatis flamma succensus, sitit etiam, vt verum
mo passibilis mortalisque. Quisquis ergo grauius in
cto laborat, ita appetat immortalitatem, vix si
ceat Deo, acerbiora adhuc tormenta nec renuat
recuset. Nec renuebat, nec refugiebat Martini

cum iam moriturus diceret: *Non recuso laborem.* Sequatur interim per omnia sitientem, qui dicit de se: *Cucurri in siti.* Dicat cum D. Augustino lib. Meditat. ^{Psal. 61, 5.} cap. 37. *Rex potentissime trabe me sursum ad te. Curram post te in odorem unguentorum tuorum. Curram, & non deficiam, te trahente, & me currente. Trahe os sitientis anima in aeterna fluenta aeterna satietatis, imò trabe me ad te fontem viuum, ut pro captu meo bibam, vnde semper viuam.*

ORACVLVM VI.

Regis gloriosi languentis & morientis.

Ioan. 19, 30.

*Cum ergo accepisset IESVS acetum dixit:
Consummatum est.*

Summa fellis & aceti amaritudine opus redemptionis nostrae languens in cruce **CHRISTVS** ^{Finis AMARITUS.} perfecit & consummauit, ut scirent mortales omnes, non gaudiis & voluptatibus, sed angoribus & doloribus pensum humanae vitae absoluendum. Hic finis filiorum Dei, quem Filius Dei **CHRISTVS** habuit, & in quo filij adulterorum ab ipso omnino discrepant. *Filij adulterorum*, Sapiens ait, *in consum-* ^{Sap. 3, 16.} *matione non erunt.* Huc pertinet, quod scribit Apосто-

Pppp 2 lus

lus cap. 12. ad Hebræos. *Quem diligit Dominus, arguat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. In disciplina perseverate. Tamquam filius vobis offert se Dominus: quis enim filius, quem non corripit pater? Quod si non disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: adulteri, & non filij estis. Ergo monendus ager, ut legitimus Dei filius, & non adulterinus esse velit: perseveret usque ad mortem in passionibus & tribulationibus, cum Deus ipse dicit: *Fili noli negligere disciplinam Domini: neque fatigeris, dum ab eo argueris.**

PROV. 3, 11.

Dixit Medicus salutis nostræ, *Consummatum est* ut ostenderet, curationem infirmæ naturæ nostræ omnino esse perfectam. Qualis propterea debeat esse homo cum CHRISTO, qui est auctor salutis nostræ: monuit omnem hominem Ecclesiasticus cap. 38. *Honora Medicum propter necessitatem: etenim illum creavit Altissimus. A Deo est enim omnis medela, & à Rege accipiet donationem. Disciplina Medici exaltabit caput eius: & in conspectu magnarum collaudabitur. Altissimus creavit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorret illa. Nonne à ligno indulcata est aqua amara? Nonne à ligno sanctæ Crucis acetum ipsum versum & conversum est in liquorem suavissimum? Fateatur ceterus Ambrosius: *Benè ad consummanda omnia, & corruptio sinceritatis hauritur, ut omnia cruci, que vitia**

erant, figerentur. Concludit tandem: Ergo acetum bibitur, hoc est, vitium corruptæ per Adam immortalitatis aboletur in calamo, vt de corpore absolueretur humano. Hic ipse cælestis Medicus, in cuius elogium addit deinde Ecclesiasticus: Ad agnitionem hominum virtus illorum, & dedit hominibus scientiam Altissimus, honorari in mirabilibus suis. In his curans mitigabit dolorem, & vnguentarius faciet pigmenta suauitatis, & vntiones conficiet sanitatis, & non consummabuntur opera eius. Deus in mirabilibus suis honoratur, cum æger sacrum accipit Viaticum, in quo memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Tunc agit vnguentarium ad mitigandum temperandumque dolorem, cum vitur extrema Vnctione, in qua pigmenta suauitatis & sanitatis continentur, quemadmodum cap. 5. scribit Iacobus Apostolus: Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & alienabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei. Post hæc quid aliud sperare debebamus, nisi quod diceret Ecclesiasticus cum CHRISTO, Consummaturum est? & tamen ait, Et non consummabuntur opera eius.

Dei perfecta sunt opera, & donec viuat infirmus,

PPPP 3 ade-

aderit semper Medicus, aderit CHRISTVS, cui
 præsentiam recolentes dicimus in animæ commenda-
 tione: *Liberet te à cruciatu CHRISTVS, qui pro te
 crucifixus est. Liberet te ab aeterna morte CHRISTVS,
 qui pro te mori dignatus est. Constituat te CHRISTVS
 Filius Dei viui intra paradisi sui semper amena virentia.
 Et inter oves suas, verus ille pastor agnoscat. Ille ab omni-
 bus peccatis tuis te absoluat, atque ad dexteram suam
 electorum te sorte constituat. Redemptorem tuum facere
 faciem videas, Et præsens semper assistens manifestissimè
 beatis oculis aspicias Veritatem. Constitutus igitur inter
 agmina beatorum, contemplationis diuinæ dulcedine potu-
 ris in secula seculorum. Amen.*

ORACVLVM VII.

Regis gloriosi languentis & morientis.

Lucæ 23, 46.

*Et clamans voce magna IESVS ait: Pater, in
 manus tuas commendo spiritum meum. Et hæc
 dicens, expirauit.*

Commen-
 datio ani-
 mæ.

FORMA obitus CHRISTI, forma est exitus animæ
 Commendat CHRISTVS spiritum suum diuino
 Patri, & vt ait Ambrosius lib. 10. in Luc. cap. 23.
 bene

benè commendatur spiritus qui seruatur. Quod enim commendatur, utique non amittitur. Hoc dicto tradidit spiritum. Es benè tradidit, quia non inuitus amisit. Deique ^{Matth. 27.} Mattheus ait, Emisit spiritum. Quod enim emittitur, voluntarium est; quod amittitur, necessarium. Dignus animarum locus manus est Dei: ^{Sap. 3, 1.} Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis. Commendetur ergo spiritus in manibus Patris summi, in cuius manibus seruandus est. Qui sic traditur, non amittitur, sed emittitur, & à Patre diuino recipitur. Summum hoc oraculum est, in CHRISTO, & cum CHRISTO mori. ^{Apoc. 14,} Beati mortui qui in Domino moriuntur; opera enim illorum sequuntur illos. Pulchra animæ commendatio, quæ non illa sola, sed operibus etiam Christianis comitata & associata comparer, sicut & 1. Petri cap. 4. præcipitur: *Itaque & hi, qui patiuntur secundum voluntatem Dei, fideli creatori commendent animas suas in benefactis.* CHRISTVS prius opus suum consummauit, dein spiritum suum offert & tradit æterno Patri.

Communem morientium causam agit hoc loco CHRISTVS, quandoquidem non solum spiritum suum, sed etiam animas piè obeuntium Christianorum Patri suo commendat. Sic expendit Iustinianus de Triumphali agone CHRISTI cap. 20. extrema hæc

hæc verba : Spiritum utique meum in manus tuas commendo, non tantum quem gero ut homo, sed quem tu mediator & redemptor acquisisti mihi. Meum plane dicuntur membra mea, Ecclesiam meam, sponsam, quam patris pro illa meam facio. Hunc spiritum meum nuncupo, qui adherendo mihi vnus spiritus fit, & corpus vnum. Qui adhæret CHRISTO, & vnus spiritus cum eo est, totum habens quod CHRISTVS in cruce fecit, spiritum suam in manus Patris commendet. Certe namque debemus, ut ait Cyrillus lib. 12. in Ioannem cap. 35. cum à corporibus sanctorum anime abierint, tanquam in manibus charissimi Patris commendari: nec ut peccatorum anime ad immensi cruciatus locum, id est, ad inferos deferri, itinere hoc nobis à CHRISTO primo parato, sed in manus potius Patris euolare. Tradidit enim animam suam manibus Genitoris, ut ab illa, & per illam factò initio, certam huius rei spem habeamus, firmiter credentes in manibus Dei nos post mortem futuros, vitam multo meliorem, ac perpetuam cum CHRISTO victuros.

Phil. 1, 23 enim Paulus desiderauit dissolui, & esse cum CHRISTO.

Hæc sola consideratio quanti referat, ut excruciat homo in extremo illo conflictu, quo exhalare spiritum debeat, satis constat ex iis quæ de fratre nostro Gerardo memorat S. Bernardus Serm. 26. super Cantica: Accitus sum ego ad id miraculi, videre exultantem

morte hominem, *Et insultantem morti, Vbi est mors victo-* ^{1. COR. 15.}
ria tua? vbi est mors stimulus tuus? Iam canendo moritur ^{59.}
homo, & moriendo cantat. Canebat itaque Gerardus:
In te Domine speravi, non confundar in aeternum. & pro-
secutus est Psalmum, donec ad illa verba veniret:
In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Tunc
temporis accessit ad Gerardum Bernardus. Cùm ergo,
inquit, superuenissem, & extrema iam Psalmi, me audien-
te, clara voce compleisset, suspiciens in eum ait? Pater in
manus tuas commendo spiritum meum. & repetens eum-
dem sermonem, ac frequenter ingeminans ait: Pater, Pater,
conuersus ad me, exhilarata quidem facie, quanta, inquit,
dignatio Dei, patrem hominum esse? quanta hominum glo-
ria, Dei filios esse & heredes? nam si filij, & heredes.

Hæc de Cruce, hæc de Patientia; hæc de Oraculis
 gloriosi Regis Crucifixorum & Cruciferorum, quo-
 rum apparent imagines in Sanctuario Cruci & Pa-
 tientiaæ sacro, quæ variis picturis exhibetur & expri-
 mitur. Sic omnis faber *Architectus, qui noctem tamquã* ^{Eccij. 38.}
diem transigit, qui sculpsit signacula sculptilia, & assidui ^{18.}
tas eius variat picturam, cor suum dabit in similitudinem
picturae, & vigilia sua perficiet opus. Congruit hoc lo-
co, quod asserit Apollonius apud Cæsarium lib. de
Diuersis visionib. cap. 23. Puto quod sculptores & picto-
res sacrarum imaginum aliquod speciale præmium ex hoc

percipiant. Cui Cæsarius: De hoc habitare non debet
 tamen magis sit deuotio quam auaritia mercedis in
 Confirmit exemplo. Monachus quidam ante paucos
 nos mortuus est. erat autem pictor bonus, & Ordini
 tam deuotus, vt gratis, expensis tantum receptis, in
 uersis domibus ad diuersa altaria miri decoris crucifige
 depingeret; nam omnes crucifixos ipse pane fecit, nullas
 nobis requirens expensas. Volens suo effigatori ostendere
 summus ille Crucifixus, ad cuius imaginem omnes facti
 sumus, quam sibi labor ille sanctissimus placeret, in Pa
 ue, die scilicet in qua passio specialiter representatur, non
 sine multorum admiratione de hoc mundo assumere
 gnatus est. quasi diceret Dominus: Quia circa meam pas
 sionem mente & corpore deuote semper laborasti, de illa
 gitando, illamque per picturas aliis exhibendo; ecce in
 mea passionis te de labore ad requiem assumo, in qua
 non mentaliter, vel per picturas, sed facie ad faciem
 contempleris.

S. Bonauentura in Hymno S. Crucis:

Totum sit, quod ego dixi,

Ad honorem Crucifixi,

Ad laudem & gloriam;

Ut meorum peccatorum

Gloriosus Rex calorum

Mihi donet veniam. Amen.

PPPQ

INDE